

1
11kkOktober 2. Fekszem az ágyba, de már nem alszom. Magasabra teszem a párnámat, Hogy kényelmesebb legyen a melazás.

1925 Oktober 2. Emlékezetes nap az számomra is. A kép oljan elesen kirajzolódik előttem, mintha tegnap lenne. Pedig nem-igen emlékszem a régi dolgokra, sohasem eles a kép, inkább csak valami általános érzés, sokszor csak egy pillanatnyi, ami felbukkan bennem, aztán el is süllyed ismét a múlt szunyado, tudat alatti varázslatában. Erre azonban pontosan emlékszem, a fehérre mazolt vas mosdora s, és arra, hogy

+++++Hol állt a palicsi lakásunkba, az akkori posta épületében, a parkban. Ott álltam a Mosdo előtt, de előtt, talán kezét mostam, akkor amikor anyám, de lehet, hogy Masvalaki mondta nekem: “R ikrei vannak, Fiucskák!”

Es arra a gondolatra is emlékszem, amely akkor felöttlött bennem: érdekes én most 11 éves vagyok és ok mindegy 11 évvel fiatalabbak lesznek tolem...

Ki merte akkor gondolni, hogy az egyik fiucska örökre tizenkilenc éves marad.

De még csak azt sem sejtettem, hogy ötven év múlva annyira összezsugorodik a tiznegy év, amely bizony, az első tizenöt-husz évben oly nagy különbséget jelentett közöttünk.

Ötven év! Szinte lehetetlen!. Bizony, I 1, ötven éves vagyok. Erre is rádobbantem, Nem kis meglepetésemre ott az ágyban. A L – ötven éves.

De ezen most már nincs mit nyavalyogni. Én se nyavalygok a hatvanégyemen. Eleg sok, de nyolcvan sokkal több és már meg is vagyok. Csak az egészségünk jól Szolgályn meg egy-két évtizedig. Után már úgysem hiszem, hogy érdemes lenne elni

Ezt a levelet részt amivel elkezdtem holokaust mesémet, 28 éve, 1975 – be küldte Jugoszláviából Izraelba, kedvenc unokabátyám, Dr S B jogász és újságíró. Aki már 1961-ben, hosszú időre ki lett Izraelba a Noviszadi Magyarországot küldve, Tudósítani az Eichman port.

O a ritka elvmaradt a családból, mert szerencséjére 1941 áprilisában a nagyon rövid Okupációs harcokba német hadifogságba esett mind jugoszláv katonatiszt.

A merész és jól számoló olvasó, már biztosan rájött, hogy én sem vagyok se gyáva Se peszímista, ha alig van miből kopaszodó és kicsit nagyon feledékeny fejjel, hogy Neki kezdtem diktálni computerbe, Auschwitzból menekült hu élettársamnak, Leanak. vissza kell tenni a levelhez.

A Szabadkai Zsidók úgy tekintettek, hogy ok ebből, avagy a mezőgazdaságból elnek meglehetősen elviselhető feltételekbe. Errol beszél a következő: Pesti Zsidók el indítottak egy akciót és gyűjtöttek állásfoglalásokat egy Peticiónra, amit az eljövendő Országgyűlésnek ülése 1846 decemberére akartak eljuttatni.

Közben a szabadkai Zsidók azt válaszolták “mi nyugodtan élünk a 1840-ni törvény biztos védelme alatt, és nincs mire panaszkodnunk.

A Zsidók úgy mind máshol a hitük és a helyzetük miatt nem voltak megturva és így el voltak távolítva a nyilvános élettől, és egymásra voltak utalva. 10 férfit volt szükség imatkozni és ezt lehetett egy nagyobb lakásba, amíg nem lesz finansziális

lehetoseguk imahazat epiteni. Ennek a Szent Heljnek folalitan van elsobsegi fontossaga.

Masodsorba szukseg volt egy belso vilagi szervezetre es ez let a Hitkozseg. A Varosi Tanacs 1788-tol kezdve megengedte a Hitkozseg alapitast es hosszabb

CS R , XIII KATONA JÓZSEF U ,/I,5a

Tel 36132ö 56 – www.pescadpr.or.uw.org

E.mail chomosrobert 2netscao.hu

vita utan a Tanacsal birot is valasztottak a saját korukbol, G L aki A Rabbi kozremukodesevel, akivel együtt meg tudjak majd oldani a privál pana-Szokat .es 1812-kozott az uj szevek mar meg oldotak az engedelj, hogy egy ozvegy aszony ujra ferjhez mehetett. Meg oldotak az engedeljt amelj szerint az ozvegy aszonyok ujra ferjhez mehetnek.

1848-ban a Hitkozseg elnoke J H lett, es vele együtt 10 kivalasztott zsidó kepeztek a vezetoseget.

Mind mar említve volt 1789-ben a Zsidok a királji heljartotol,engedeljt, hogy imahazat epithessenek, de nem volt penzbeli lehetoseguk. 1803-ban említve vannak egy P S nevu Rabbi, aki a Hitkozseg epuletebe lakik, egy templom szolgál es egy sachter is. Viszont nincsenek pontos adatok mikor epult föl az Erdo-utcai Regi Zsinagoga, valoszínu hogy a XVIII szazad elejen. Csak egy nagy udvarba lehetett, mert az Erdo utca vonalan nem volt szabad epiteni imahazakat.

1850-be az Zsinagoga meg lett ujitva a Hitkozseg penzbeli lehetosegei szerint.

A Szent Zsinagoga es a fontos Hitkozseg utan, nem kevesbe fontos es szent a Zsidoknak az oktatás, a tanítás, a tudás, tehát az iskolák.

A föl-epult Zsinagoga iskola epületnek is szolgált, mind ahogy szokás volt a Szegény Hitkozsegekbe.

A Zsidok letezesuk óta az egész történelmükbe, nagyon nagy figyelmet szenteltek a muvelodesnek. Minden Zsidó férfi koteles volt tudni írni es olvasni. A gyerekek A Hederbe tanultak (elemi iskola). A lányokat otthon oktaták.mar a regi Zsidó Országba koteleszo volt az iskolaztatas. A gyerekek mar 5 éves korukban olvastak. 10 –ik évükben ismertek a mishnat es, 15-ik évükbe ismertek a Talmudot.

Mar említett II Jozsef Császár modernizálásra koteleszte a vallási iskolákat es megnyitotta a Zsidó fiatalságnak az állami iskolákat. Nem foglalkozhattak pénz dolgokban es nem nosulhattak meg ha nem fejeztek be az iskolájukat

P

Viszonyítva a többi hasonló nagyságú városhoz, kulturálisan es gazdaságilag elmaradt Szabadka városi tanácsa a császárhoz fordult segítségért. Kerte a szabad Királji Város Statuszat ami osztonozne a gyors sokoldalú fejlődésért.

A megye szerint, Szabadka nem szerény kerese, nem volt megérve az alap feltételeknek. Nincs polgári lakossága csak földművesek, azok is csak teli időben tartozkodnak a városba, tehát nem leteznek polgári hivatalok . Keveset kereskedtek, mert a helji lakosság Saját maga termelte szükségleteit. A helji vásárokat főleg a marha tenyésztés es annak termékeinek árulásaért tartották meg. Emiat jöttek Szabadka környék falvaiból, ahol meg engedtek ott letüket a szegényebb Zsidók, vásárolni gyapjút, dohanyt, bort, mezogazdasági es marha tenyésztési termékeket. Viszonts eladásra is.